

Kvinnolåt. Skånskt projekt visar att det länge funnits spelkvinnor – inte bara spelmän

MUSIK

”Vi vill lyfta fram alla dessa kvinnor som så länge varit anonyma men som gör att våra musiktraditioner lever vidare”. Det säger riksspelmannen Miriam Andersén, från Everöd, som tillsammans med Anna Rynefors nyligen släppte skivan ”Skånska spelkvinnor”.

Tillsammans kallar sig riksspelmansduon Miriam Andersén och Anna Rynefors för Kvinnolåt, ett gruppnamn lika mycket som ett projekt. För det här är en resa som pågått i flera år, med allt från arkivletande till forskning och musicerande.

– När vi började söka efter kvinnliga folkmusiker var det oerhört svårt att hitta dem. Vilka var de? Vilken musik skrev och spelade de? För ser man till folkmusikens viktiga standardverk ”Svenska låtar” var det endast männen som ansågs vara värda att dokumentera, de kvinnliga folkmusikerna förblev helt anonyma, säger Miriam Andersén.

Efter ett tag började dock pusslet klarna alltmer, och den ena kvinnliga spelmannen efter det andra blev synlig. Och fick plats i Kvinnolåts växande projekt om att rikta ljuset mot dessa kvinnliga folkmusiker. Utifrån allt material de fått ihop gjorde de ett urval om 16 låtar, som de samlat på sin första skiva – ”Skånska spelkvinnor”.

– Alla är från Skåne, från nordost där jag bor men också till exempel från Österlen och västra Skåne. Den äldsta är född 1792, och den yngsta är Anna Rynefors som också har med egen musik på skivan, säger Miriam Andersén som tror att deras skiva bara är början på något som kommer växa, både på bredden och djupet.

– Ja för sjutton gubbar, förklarar Andersén, vi kommer fortsätta gräva så det blir mycket mer framöver. Jag har till exempel en plan på att göra en bok med noter och biografier över flera av dessa skånska kvinnliga folkmusiker. Och redan har

Vi hoppas verkligen att vårt arbete kommer att inspirera andra. Men vi hoppas även att en och annan traditionell polska kanske får namn efter någon av kvinnorna i framtiden.

Anna Rynefors

vi låtar till ytterligare skivor. Vi har även några konserter bokade, och hoppas få än fler spelningar under nästa år.

Anna Rynefors håller med och tycker hela projektets resa har varit såväl givande, som spännande.

Vad har varit bäst och sämst med det här sökandet?

– Det bästa, svarar Anna Rynefors, är nog när man hittar kända melodier som står efter någon spelman, som han egentligen hade efter sin mor. Man får en lite personlig relation till de här kvinnorna när man söker efter dem. Nackdelen är att det är ganska tidskrävande, för kvinnorna bytte ofta namn. De började till exempel med att heta ”Jönsdotter” efter sin far, för att sen gifta sig och byta namn efter sin man istället. Och då kanske inte ens hennes förnamn finns kvar, utan hon kanske bara heter ”mor”. Då blir det ju ett detektivarbete att hitta var den kvinnan kom ifrån. Miriam har lagt ner mycket tid på att lyckas få fram rätt information.

Var er första tanke att ni ville skapa ett album, eller startade det som något annat?

– Vi har haft ett projekt i sju år där vi har letat efter kvinnor i hela musikhistorien, till och med vikingatiden. Och sen nischade vi in oss i det här mer lokala och de skånska spelkvinnorna. Det började med att vi letade fram ny repertoar till vår duo för att göra ett konsertprogram med skånska kvinnor, och det gjorde vi 2018. Efter det har vi sökt vidare, och bearbetat och arrangerat musiken vidare, och även skrivit egna låtar. Och så blev det ett album, helt enkelt.

Hur gick det med inspelningarna?

– Det har gått bra! säger Anna Rynefors. Det är jätteroligt att spela tillsammans, och när man spelar hamnar man i ett speciellt tillstånd där man hör varanda liten detalj. Så det är

Ny skiva Kvinnolåt

- Folkmusikduon Kvinnolåt består av Anna Rynefors (rebec, svensk säckpipa, nyckelharpa, sång) och Miriam Andersén (sång, harpa, trumma, snatterpinnar).
- Anna Rynefors är född 1974, bor i Genarp. Miriam Andersén är född 1968, bor i Everöd. Båda är riksspelmän.
- Gruppen Kvinnolåt släppte den 15 oktober, under Malmö Folk Festival, sin första skiva. Dess titel är ”Skånska spelkvinnor” och består av äldre och ny musik av skånska kvinnliga folkmusiker. Skivan ges ut av skivbolaget Nordic tradition.

också ett sätt att få musiken till en ny nivå.

Jag har förstått att ni båda spelar flera instrument, hur brukar ni tänka med er sättning?

– Vi älskar de äldre instrumenten och att leka med olika klanger. Så vi använder ju instrument som har funnits, men det är klart att den här musiken har spelats mycket på fioler. Men vi känner oss ganska fria i hur vi kombinerar. Jag spelar till exempel svensk säckpipa, som får ett visst utrymme, och Miriams flöjt får en del utrymme. Men det är traditionella folkmusikinstrument, det också.

Vilken del av yrket är roligast?

– Att spela musik tillsammans är en stark drivkraft i det här projektet. Men också att ge kvinnorna deras rättmätiga plats i musikhistorien, säger Anna Rynefors och tillägger.

– Vi hoppas verkligen att vårt arbete kommer att inspirera andra. Men vi hoppas även att en och annan traditionell polska kanske får namn efter någon av kvinnorna i framtiden.

Emma Alrikson
Text

emma.alrikson@kristianstadsbladet.se

Sune Johannesson
Text

sune.johannesson@kristianstadsbladet.se

Gruppen Kvinnolåt består av riksspelmansduon Miriam Andersén (till vänster) och Anna Rynefors.

FOTO: AJLA SVENSSON/PRESSBILD